

Dit factsheet is een uitgave van het NIVEL in 2004. De gegevens mogen met bronvermelding (E. van der Schee, D.M.J. Delnoij, *Voor zorg naar het buitenland: veel mensen willen het, weinigen doen het* NIVEL 2004) worden gebruikt.

Voor zorg naar het buitenland: veel mensen willen het, weinigen doen het.

Een klein percentage van de Nederlanders gaat voor medische zorg naar het buitenland, bijvoorbeeld om wachtlijsten te omzeilen. In een recent onderzoek bleek dat in het afgelopen jaar slechts 14 van de 947 ondervraagde Nederlanders zorg in het buitenland kregen. Dat aantal zou vermoedelijk hoger zijn als meer mensen die keus zouden krijgen. Op de vraag: 'Bent u bereid voor medische zorg naar het buitenland te reizen als u daar sneller of beter behandeld kunt worden?' antwoordt de helft van de Nederlanders 'ja', ruim 35% antwoordt 'misschien'. Van de mensen die die keus kregen ging tweederde inderdaad naar in het buitenland.

Het onderzoek is uitgevoerd onder de leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg.

Belangrijkste conclusies van dit onderzoek

- Het totaal aantal personen in het Consumentenpanel dat ervaringen heeft met zorg over de grens is relatief klein. Bekijken we dit aantal in het licht van de mensen die voor de keus komen te staan, dan geeft dit een heel ander beeld. Van het aantal mensen dat voor de keus worden geplaatst om voor zorg naar het buitenland te gaan, vertrekt een ruime meerderheid (tweederde) ook echt.
Mensen die aan de grens wonen krijgen deze keuze vaker voorgelegd. Toch gaan mensen die aan de grens wonen niet vaker naar het buitenland voor zorg dan niet-grensbewoners.
- Nederlanders staan in het algemeen niet afwijzend tegenover grensoverschrijdende zorg. Ongeveer de helft zegt 'ja' op de vraag of zij bereid zijn voor zorg naar het buitenland af te reizen als dat nodig mocht zijn. Daarnaast zegt zo'n 35 à 40% 'misschien'. Grensbewoners zijn vaker bereid om gebruik te maken van zorg in het buitenland. Van de mensen die aangeven aan de grens te wonen, overweegt één vijfde om een huisarts in België of Duitsland te nemen.

Het Consumentenpanel Gezondheidszorg

De 1733 leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg hebben in maart 2004 een enquête gekregen over zorggebruik in het buitenland. Van de panelleden heeft 55% (=947) de vragenlijst ingevuld teruggestuurd. In deze lijst werden vragen gesteld over in hoeverre de panelleden bereid zouden zijn om in geval van ziekte voor medische zorg naar het buitenland te gaan. Daarnaast is gevraagd of het panellid óf een gezinslid van het panellid gebruik heeft gemaakt van zorg in het buitenland. Aan de mensen die aan de grens wonen, is ook gevraagd of zij overwegen gebruik te maken van een huisarts in het buitenland.

Hoeveel mensen gaan er voor zorg naar het buitenland?

33 van de panelleden zelf en 25 van hun gezinsleden hebben voor de keus gestaan gebruik te maken van zorg in het buitenland. Ongeveer tweederde van deze mensen (=39) heeft ook echt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. 14 panelleden zijn in het afgelopen jaar behandeld in het buitenland, voor 8 personen was het 1 à 2 jaar geleden. Voor de overige personen (=17) was het langer geleden. De meesten van hen gingen naar België (64%). Reden van het bezoek was voornamelijk een behandeling door een medisch specialist (72%).

Op basis van deze gegevens kan allereerst geconcludeerd worden dat het feitelijk gebruik van zorg in het buitenland beperkt is. Daarnaast blijkt dat als men eenmaal voor de keuze staat, een meerderheid ook echt kiest voor verzorging in het buitenland.

Uit dit onderzoek blijkt dat de mensen die aan de grens wonen wel significant vaker worden geconfronteerd met de keuze om voor zorg naar het buitenland te gaan. Het besluit tot een behandeling in het buitenland wordt tegen de verwachting in niet vaker genomen door mensen die aan de grens wonen.

Bent u bereid voor medische zorg naar het buitenland te reizen als u daar sneller of beter behandeld kunt worden?

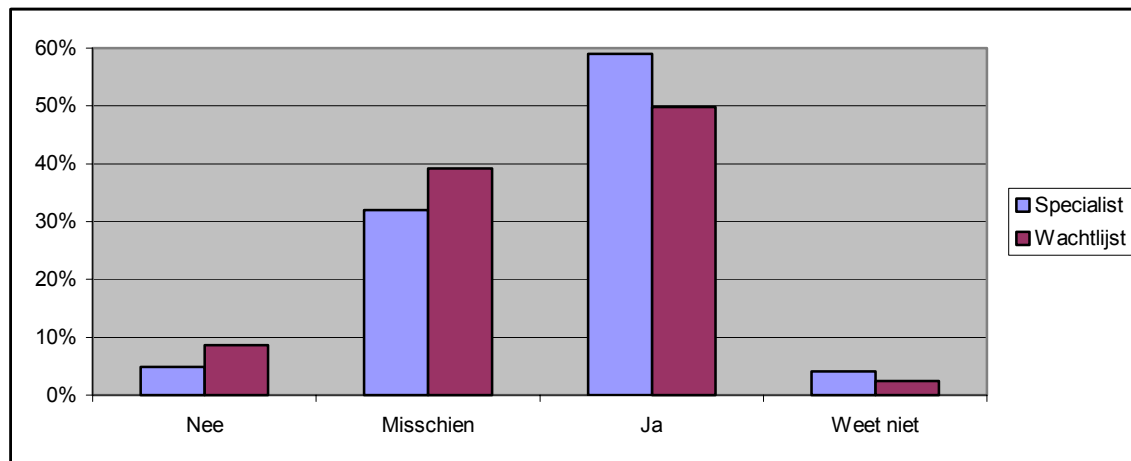
Om een beeld te krijgen van hoe mensen aankijken tegen zorggebruik in het buitenland legden we aan alle leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg twee situaties voor:

Situatie 1. Bent u bereid naar het buitenland te gaan voor een behandeling waarvoor u in eigen land op een wachtlijst zou worden geplaatst?

Situatie 2. Bent u bereid een behandeling in het buitenland te ondergaan door een specialist die buitengewoon aangeschreven staat?*

In beide situaties denken de meeste mensen bereid te zijn voor zorg naar het buitenland te gaan (zie Figuur 1). Uit de Figuur is op te maken dat een goed aangeschreven specialist meer mensen zou bewegen naar het buitenland te gaan dan plaatsing op een wachtlijst.

Figuur 1. Bereid behandeling buitenland in geval van wachtlijst in Ned. of een buitengewoon aangeschreven specialist

Mensen die aan de grens wonen (=327) zeggen significant vaker volmondig 'ja' op de vraag of zij voor zorg naar het buitenland zouden gaan dan mensen die niet aan de grens wonen. Van hen is 60% bereid om in geval van wachtlijsten naar het buitenland te gaan (50% van de mensen in de rest van het land) en 65% is bereid om voor een goed aangeschreven specialist naar het buitenland te gaan (tegen 59% van de mensen in de rest van het land).

Specifiek aan de grensbewoners is ook de vraag voorgelegd of zij zouden overwegen gebruik te maken van een huisarts in België of Duitsland. 15% van de grensbewoners zegt dit te overwegen, eenderde overweegt dit misschien. De helft van hen overweegt dit niet.

Onderzoekscontext

Dit onderzoek vond plaats binnen het Consumentenpanel Gezondheidszorg. Dit panel wordt beheerd door het NIVEL en heeft tot doel om informatie over en van consumenten te verzamelen zodat beleidsmakers, patiënten- en consumentenorganisaties en aanbieders van zorg hun beleid op het gebied van zorg mede kunnen baseren op betrouwbare consumentengegevens. Ter realisatie van dit doel krijgt het Consumentenpanel Gezondheidszorg twee tot vier keer per jaar een vragenlijst voorgelegd over relevante, actuele thema's.

* Deze vraag is op dezelfde wijze gesteld als in het onderzoek van TNS-NIPO ten behoeve van het rapport 'De wensen van zorgcliënten in Europa' Van de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (De wensen van zorgcliënten in Europa. Zoetermeer: RVZ, december 2003). Maar in het TNS-NIPO onderzoek bestonden de antwoordcategorieën uit: nee, ja, weet niet. De categorie "misschien" ontbrak. In het TNS-NIPO onderzoek antwoordde 67% van de Nederlanders dat zij naar het buitenland zouden gaan in geval van een wachtlijst en 82% bleek bereid naar het buitenland te reizen voor een goed aangeschreven specialist.

Eventuele drempels bij zorg in het buitenland

Hoe belemmerend zouden de volgende zaken voor u zijn om gebruik te maken van zorg in het buitenland?

Aantal=947	Zeer belemmerend	Belemmerend	Misschien belemmerend/ misschien niet belemmerend	Niet belemmerend	Helemaal niet belemmerend	Weet niet
Het niet kunnen beheersen van de taal van het land waar zorg kan worden verleend.	26.6%	32.7%	24.2%	12.6%	3.2%	0.7%
De extra kosten die zorg in het buitenland voor mij met zich mee brengt.	15.8%	31.5%	35.9%	13.9%	1.7%	1.2%
Een lange reis naar het land waar zorg kan worden verleend.	12.5%	22.2%	29.4%	29.6%	5.4%	0.8%
Een lang verblijf in het land waar zorg kan worden verleend.	13.5%	25.9%	29.8%	25.7%	4.4%	0.7%
Meerdere keren achter elkaar naar het land toe moeten voor de behandeling en/of controle.	20.6%	34.6%	27.5%	13.6%	2.9%	0.7%
Onbekend zijn met gebruiken en procedures van het land waar zorg kan worden verleend.	14.4%	32.6%	35.6%	15.0%	1.6%	0.8%
De administratie waarmee ik te maken krijg.	9.9%	24.3%	34.0%	27.3%	3.8%	0.7%

Ervaringen van personen die naar het buitenland zijn gegaan voor medische zorg Aantal mensen met ervaringen met zorg in het buitenland in het panel is 47

Voor wat voor zorg bent u/ is uw gezinslid naar het buitenland gegaan?

	Aantal	%
Bezoek aan een huisarts	2	5.1
Bezoek aan een tandarts	1	2.6
Bezoek aan een medisch specialist	28	71.8
Bezoek aan een plastisch chirurg	-	-
Geplande ingreep in het ziekenhuis	5	12.8
Bezoek aan een alternatieve behandelaar	1	2.6
Bezoek aan een kuuroord	1	2.6
Anders, namelijk	-	-
	2	5.1
	39	100.0

Op basis waarvan heeft u/ uw gezinslid voor de buitenlandse hulpverlener of instelling gekozen?

	Aantal	%
Ik/ mijn gezinslid had positieve verhalen van vrienden/ kennissen over deze buitenlandse hulpverlener/instelling gehoord	16	41.0
Ik/ mijn gezinslid had informatie op internet over deze buitenlandse hulpverlener/ instelling gevonden	1	2.6
Er stond een artikel in de krant over deze buitenlandse hulpverlener/ instelling	-	-
Er stond een advertentie in de krant van deze buitenlandse hulpverlener/ instelling	-	-
De zorgverzekeraar heeft de buitenlandse hulpverlener/ instelling uitgekozen	5	12.8
Een specialist uit een Nederlands ziekenhuis raadde me/ mijn gezinslid deze buitenlandse hulpverlener/ instelling aan	9	23.1
Anders namelijk	8	20.5

Hoe heeft u/ uw gezinslid contact gezocht met de buitenlandse zorginstelling of arts?

	Aantal	%
Ik/ mijn gezinslid is er zelf naartoe gegaan	10	26.3
Ik/ mijn gezinslid heeft zelf gebeld voor informatie	16	42.1
De zorgverzekeraar heeft contact opgenomen	2	5.3
Anders, namelijk	10	26.3
	38	100.0

Heeft u/ uw gezinslid informatie opgevraagd bij de zorgverzekeraar over het gebruik maken van zorg in het buitenland?

	Aantal	%
Nee	15	39.5
Ja	23	60.5
	38	100

Wat voor soort informatie is er opgevraagd? (meerdere antwoorden mogelijk)

(Totaal = 22, 1 missing)	Aantal	%
Informatie over de vergoeding van zorg in het buitenland	18	81.8
Informatie over de extra kosten die zorg in het buitenland met zich meebrengt	5	22.7
Informatie over de kwaliteit van zorg in het buitenland	3	13.6
Informatie over het contact zoeken met een buitenlandse arts/zorginstelling	2	9.1
Informatie over wat er gebeurt als er klachten/complicaties zijn naar aanleiding van zorg in het buitenland	2	9.1

Kreeg u/ uw gezinslid de informatie ook die u/ uw gezinslid wilde hebben?

	Aantal	%
Nee	-	-
Ten dele	3	13.0
Ja	20	87.0
	23	100.0

Moest u/ uw gezinslid bijbetalen om de zorg in het buitenland te kunnen krijgen?

	Aantal	%
Nee	31	81.6
Ja	7	18.4
	38	100.0

Waarvoor moest u / uw gezinslid bijbetalen? (meerdere antwoorden mogelijk)

(N=6, 1 missing)	Aantal	%
Voor de behandeling	5	83.3
Voor het verblijf	1	16.7
Voor de reis	2	33.3
Anders, namelijk	-	-

Alles bij elkaar, hoe verliep het regelen van zorg in het buitenland?

	Aantal	%
Heel makkelijk	15	41.7
Makkelijk	16	44.4
Niet makkelijk/ niet moeilijk	4	11.1
Moeilijk	-	-
Heel moeilijk	1	2.8
	36	100.0

Werd u/ uw gezinslid bij de arts in het buitenland binnen 15 minuten na uw afspraak toegelaten tot de spreekkamer of de onderzoekkamer?

	Aantal	%
Nee	4	11.1
Ja	26	72.2
Weet niet	6	16.7
	36	100.0

Behandelden de medewerkers van de dokterspraktijk of ziekenhuis in het buitenland u/uw gezinslid met beleefdheid en respect?

	Aantal	%
Nee	1	2.8
Eigenlijk niet	-	-
Eigenlijk wel	3	8.3
Ja	32	88.9
	36	100.0

Vond u/uw gezinslid de medewerkers van de dokterspraktijk of ziekenhuis in het buitenland net zo behulpzaam als volgens u zou moeten?

	Aantal	%
Nee	2	5.6
Eigenlijk niet	-	-
Eigenlijk wel	3	8.3
Ja	31	86.1
	36	100.0

Luisterden artsen en andere zorgverleners in het buitenland met aandacht naar u/ uw gezinslid?

	Aantal	%
Nee	1	2.8
Eigenlijk niet	1	2.8
Eigenlijk wel	1	2.8
Ja	33	91.7
	36	100.0

Sprak u de taal van de behandelende artsen?

	Aantal	%
Nee	2	5.3
Ja	36	94.7
	38	100.0

Besteedden artsen of andere zorgverleners in het buitenland voldoende tijd aan u/ uw gezinslid?

	Aantal	%
Nee	2	5.3
Eigenlijk niet	-	-
Eigenlijk wel	-	-
Ja	36	94.7
	38	100.0

Zijn er problemen geweest rond de nazorg?

	Aantal	%
Nee	37	97.4
Ja	1	2.6
	38	100.0

Was de zorg die u in het buitenland kreeg beter of slechter dan u verwachtte?

	Aantal	%
Veel slechter dan ik verwachtte	1	2.6
Slechter dan ik verwachtte	-	-
Kwam overeen met mijn verwachtingen	15	39.5
Beter dan ik verwachtte	15	39.5
Veel beter dan ik verwachtte	7	18.4
	38	100.0

NIVEL

E. van der Schee, D.M.J. Delnoij

Tel. 030 - 272 98 47

Bezoek nu ook de website: www.nivel.nl/consumentenpanel